

Dyddiad y cyfarfod :	14 Tachwedd 2023
Pwnc	Hunan asesiad – Cefnogi a Datblygu Aelodau
Argymhelliad	Gofynnir i'r Pwyllgor Gwasanaethau Democratiaeth am eu sylwadau ar yr ymateb i'r ymgynghoriad a'r camau nesaf yng Ngwynedd.
Swyddog Cyswllt:	Vera Jones, Rheolwr Gwasanaethau Democratiaeth ac Iaith.

Beth yw'r cefndir ac ystyriaethau perthnasol?

1. Mae sicrhau cefnogaeth a datblygiad i Gynghorwyr wedi bod yn allweddol bwysig yng Nghyngor Gwynedd erioed, ac rydym yn ceisio sicrhau ein bod yn anelu at y safonau uchaf yn barhaus.
2. Wrth ymgeisio at y safonau uchaf, rydym wedi cydweithio a chymharu gydag awdurodau eraill, wedi elwa a dysgu o'u profiadau, ac yn parhau i wneud hynny trwy gymorth Cymdeithas Llywodraeth Leol Cymru (CLILC).
3. Bron i ugain mlynedd yn ôl bu i GLILC ddatblygu Siarter Cymru ar gyfer Cynorthwyo a Datblygu Aelodau, siarter oedd yn rhoi arweiniad a disgwyliadau ar y gefnogaeth mwyaf addas i Gynghorwyr. Mae'r Siarter wedi ei addasu dros y blynyddoedd, ond yn ddiweddar cynhaliwyd adolygiad llawn gan y GLILC, gan gydnabod bod bellach angen fframwaith gwahanol sy'n adlewyrchu dull mwy blaengar o wella. Ar yr un pryd mae angen i'r fframwaith adlewyrchu deddfwriaeth ddiweddar Llywodraeth Cymru, canllawiau statudol a chanllawiau eraill ac hefyd gydnabod yr adnoddau cynyddol gyfyngedig sydd ar gael gan gynghorau.
4. Mae'r cynnig newydd yn symud oddi wrth angen mwy biwrocraidd y gorffennol i gyflwyno tystiolaeth o gyflawniad fesul maes penodol. Bellach, mae'r Fframwaith Hunanasesu gwirfoddol yn cynnig meysydd gwahanol y gall gwahanol Gynghorau ganolbwyntio arnynt gan hunan arfarnu eu perfformiad ac adnabod risgiau a gwelliannau sydd am wneud y gwahaniaeth mwyaf i'r gefnogaeth i Gynghorwyr fesul Cyngor unigol.
5. Mae dogfen ymgynghori wedi ei datblygu gan GLILC, gyda chyfle i gynnig sylwadau hyd ddiwedd mis Hydref, 2023. Fodd bynnag, rydym wedi sicrhau cyfle i gyflwyno sylwadau ychwanegol pe dymunir yn dilyn y dyddiad cau.

CYNNWYS Y DDOGFEN DDRAFFT

6. Mae'r ddogfen ddrafft wedi ei chynnwys yn **Atodiad A** ac fe welir fod tri prif faes yn derbyn sylw, sef Democratiaeth, y Gymuned a Dysgu. Fesul maes, mae cwestiynau penodol y gallai'r Cyngor ddewis ymateb iddynt neu geisio ymgynraedd atynt.
7. Mae ymateb cryno i'r ymgynghoriad, a ddarparwyd gan swyddogion Gwynedd wedi ei gynnwys yn **Atodiad B** er gwybodaeth. Gofynnir i'r pwyllgor a oes unrhyw sylwadau pellach ar yr ymateb i'r ddogfen.

CAMAU PELLACH

8. Gan fod Cyngor Gwynedd yn ymfalchio mewn ceisio sicrhau fod y gefnogaeth a'r datblygiad cywir yn cael ei gyflwyno i Gynghorwyr, rydym yn awyddus iawn i fod yn cynllunio i symud y gwaith hwn yn ei flaen yn dilyn derbyn y Fframwaith derfynol.
9. Argymhellir fod grwp bach o aelodau'r Pwyllgor yn cwrdd i asesu'r canlynol o'r fframwaith defynol
 - A yw'r Cyngor yn gyfrifol am y maes neu peidio
 - perfformiad cyfredol y Cyngor yn erbyn disgwylidau y fframwaith
 - a yw'n flaenoriaeth gan y Cyngor
 - a oes camau gwella posib.
10. Gall y camau uchod arwain wedyn at adnabod rhaglen waith o welliannau wedi eu blaenoriaethu o'r meini prawf yn y ddogfen derfynol. Gan nad yw'r ddogfen derfynol i law ar hyn o bryd, gofynnir i'r Pwyllgor sefydlu'r egwyddor uchod i weithredu. Byddwn yn adrodd nol ar amserlen a gofyn am wirfoddolwyr maes o law.

Argymhelliad

11. Gofynnir i'r Pwyllgor Gwasanaethau Democratiaeth dderbyn yr adroddiad er gwybodaeth.